

Bazı umutsuz bilimadamlarına göre *bilinç ulaşılmazdır* ve bu dünyada cevabını bulamayacağımız sorulardan biridir. Bilincin anlaşılamazlığını öne sürenlerden birisi de ve önde geleni Colin McGinn'dir. Bilincin özölemeyeceėi konusundaki temel çıkış noktası, zihnin kendi kendini anlamaya çalışmasından doğan kısır döngüdür. Ona göre, sonsuz bir zihin kendini anlamaya çabalar, ama çabaladığı kendine ulaşmaktır. Bu nedenle zihnin anlaşılması, zihnin anlayabileceği kapasitenin önüne geçer. Bu adeta bir “*ad infinitum/sonsuz döngü*” durumudur.

McGinn'e göre, yaşam devamlı bir evrim baskısı altındadır ve bilinç evrimsel olarak maddenin daha ileri düzenlenmesinin sonucu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle bazı doğal özelliklerinin olması gerekir. Bu doğal özellikleri ve beynin yapısal özelliğini “P” (*P=primary=birincil*) olarak adlandırır. P aynı zamanda, bilincin maddesel temelini olan beyni ifade eder. Buna ek olarak, bir de T vardır ve dışarıdan yapılan gözlemlerle oluşturulan teoridir. McGinn'e göre, “T”, P'ye gönderme yaparak, bilinç durumlarının beyin durumuna bağlı olduğunu ifade eder. Bilişsel yapımızın özel sınırlılıkları nedeni ile asla P'nin doğasını kavrayamayız. P'nin özdeşliğini ortaya koymak için yalnızca iki olasılığın olabileceğini öne sürer:

[\[1\]](#)

1. Bilinci doğrudan inceleyerek P'yi araştırma

İebakışı kullandığımız zaman, P olarak görönen bir şeyler bulamayız. McGinn'e göre içebakış sadece, zihin-beyin ilişkisinin terimlerinden birine bizi ulaştırır. Temel bir bağlantıya asla ulaştırmaz. P'yi anlamak demek, T'nin teorisinin kavranmasıdır. Ve bu bilincin P'ye nasıl bağlı olduğunu açıklar. Fakat T'yi anladığımızda, onun içerdiği ifadeleri de anlayacağımız anlamına gelmez. Bunlardan biri, beyin durumlarının öznel niteliğidir. Tam olarak öznel nitelikleri anlamak, onun niteliğinin kavranmasıdır. Bu “*reductio ad absurdum*”dur.

McGinn, bilince hizmet eden P özelliği fikri ve özel bir deneyime hizmet eden beyin durumu arasında ayırım yapar. Bilinçli ve özel deneyimlerle ilişkili beyin durumları, farklı

Sonuç: Umutsuzluk Yolu mu?

Sultan Tarlacı tarafından yazıldı.
Cumartesi, 16 Şubat 2013 10:34 -

öznitelikler göstermemelidir. Eğer bunu kabul edersek, bu indirgemedten kaçınmak demek değildir. Bilinci ortaya çıkaran fiziksel özelliklerin bilinmesi, bilinçli olmanın nasıl bir şey olduğunun kavranılmasını gerektirir. Bir çıkarım yapılabilir; bilinçli olmak nasıldır ve bir şeyin bilinci olmak nasıldır?

Eğer P'yi bilirsek, T'yi de bileceğiz anlamı çıkar. Bu durumdaki bir teori bilincin P'ye nasıl bağlı olduğunu açıklayabilecektir. Bütün çıkarımlar içerisinde, akla şu soru da gelmektedir: madem ki bilinç kavrayışımızın ötesindedir, özelliklerini kavrayabilen birisi bunu nasıl bilecektir ya da bildiğini nasıl fark edecektir?

2. Fiziksel beyni çalışarak P'yi anlamak

Diğer bir yol, zihin-beyin ilişkisinin beyin yani “et” kısmını çalışmaktır. P, tarafımızdan algılanamaz. Sorun, beynin fiziksel özelliklerini açıklama zorluğundan ziyade, açıklayıcı bir teorisinin olmamasıdır! Beynin fiziksel etkileri ve beyni gözlediğimiz şekilde açıklamak için “bilinç” kavramı gerekli değildir. McGinn'e göre; zihin-beyin sorununu çözmede “benzetmeler” yapmak teori oluşturmaya yardım edebilir.

Zihin-beyin problemi çözülebilirdir. Gizeme, metafizik sonuç ve yorumlara gerek yoktur. Diğer yandan zihin-beyin sorunu çözülemezdir ve çözümlendiği çözümlenemezliğin anlaşılması ve çözümüdür! Ancak, bizim bu sorunun bir parçası olmamız, çözümün önündeki en önemli engeldir.

Bilinç Teorilerinde Olası Felsefi Yanılsamalar

Felsefi terimler arasına Aristoteles'in soktuğu *Summum bonum* (iyilerin en iyisi) ile bir bilinç

Sonuç: Umutsuzluk Yolu mu?

Sultan Tarlacı tarafından yazıldı.
Cumartesi, 16 Şubat 2013 10:34 -

teorisi oluşturulabilir mi? Biliyoruz ki, gerçeklik sözcük oyunlarının ötesindedir. Şişedeki sineğ e çıkış yolu göstermeye çalışan felsefi ifadelerle bilincin doyurucu bir tanımını bulmak zordur. Yine ortaya konulan teorilerden hangisinin doğru olduğunu anlayabileceğimiz “

experimentum crucis

/can alıcı deney” yapabilecek miyiz? En önemlisi de bilincin teorisini yaparken yanıltıcı usamlamalardan nasıl kurtulacağız? Varılan yargıların “olasılık” içerdiğini unutarak kanıt diye öne sürüldüğünde (

argumentum ad iudicium

), kişilerin öznel birtakım deneyimlerinden yola çıkarak yaptıkları (

argumentum ad personam

) bilinç teorileri ya da tanımları, bilinci alt birimlere ayırarak ortaya konulan ortak özelliklerin bilincin kendisinde de olduğunu (

fallacy of composition

/bileşim yanılgısı) ya da bilincin bütünlüğü içinde sahip olduğu belli bir özelliğ in bilincin parçalarında da bulunduğunu varsayan (

fallacy of division

/bölüşüm yanılgısı) teorilerden nasıl sıyrılacağız? Eğer bilinç bir sonuç ise ve biz farkında olmadan onu öncül olarak kullanıyorsak (

petitio principii

/vicious circle), öncül doğru olsa da sonuç yanlışlanabiliyorsa geçersiz bir teori olacaktır.

[1] McGinn C. Can we solve the mind-body problem? Mind 1989;98:349-366.